

MIRCEA ELIADE

Adevărata dată de naștere

Începând cu anul 1995, când a primit numele savantului și scriitorului Mircea Eliade (1907-1986), școala noastră și-a făcut an de an datoria de onoare de a-l omagia așa cum se cuvine pe cel care îi este patron spiritual. De exemplu, în anul 2008, programul de trei zile al manifestărilor dedicate Zilelor Școlii a cuprins: **Simpozionul „Mircea Eliade”** (la care peste cincizeci de elevi ai școlii din clasele V-VIII au prezentat douăzeci și opt de comunicări științifice și referate în cinci secțiuni: „*Mircea Eliade. Repere biobibliografice esențiale*”, „*Mircea Eliade. Aspecte biografice inedite*”, „*Proza lui Mircea Eliade*”, „*Sinteze literare*”, „*Mircea Eliade în viziunea lui...*”), **Concursul interdisciplinar de matematică în limba engleză 22METS**, **Expoziția de carte „Mircea Eliade”**, **Festivalul științelor**, **Carnavalul primăverii**, **o expoziție de pictură**, **un spectacol artistic**, **competiții sportive**.

În 2007, la inițiativa doamnelor directoare **Genoveva IOANA și Lucia BARBU**, a fost sărbătorit **centenarul nașterii lui Mircea Eliade** prin organizarea și desfășurarea unui ansamblu de activități științifice și cultural-artistice de amploare în parteneriat cu Casa Corpului Didactic Craiova, sub egida Inspectoratului Școlar Județean Dolj. Cea mai importantă dintre activități a constituit-o **Simpozionul „Mircea Eliade – Cultură și Educație”**, la care cadre didactice din toată țara au prezentat optzeci și șase de comunicări științifice și referate.

Întrucât în mass-media, dar mai ales în literatura de specialitate nu exista o unitate de vederi în ceea ce privește **adevărata dată de naștere** a lui Mircea Eliade (**25 februarie/ 28 februarie/ 8 martie/ 9 martie/ 13 martie/ 19 martie 1907**), datoria noastră ca școală-gazdă a fost să ne pronunțăm în acest sens.

28 februarie 1907

Prima lucrare de istorie literară, demnă de cea mai mare încredere, în care apar consemnate ziua, luna și anul nașterii lui Mircea Eliade este „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*”: la pag. 956, George Călinescu afirmă că Mircea Eliade s-a născut la 28 februarie 1907.

Aceeași dată apare și în „*Jurnalul*” lui Mircea Eliade, în volumul al II-lea, pag. 459 (versiunea românească), publicat postum la Editura Humanitas, în 1991, și în volumul al IV-lea, pag. 88 (versiunea americană), publicat la The University of Chicago Press, în 2004.

9 martie 1907

În alte lucrări, cele mai multe, este indicată ca dată a nașterii lui Mircea Eliade ziua de 9 martie 1907. Menționăm câteva dintre acestea: „*Dicționar de literatură română. Scriitori, reviste, curente*” (apărut la Editura Univers în 1979; coordonator: prof.univ.dr. docent Dimitrie Păcurariu); „*Dicționarul scriitorilor români*”, vol. al II-lea, 1999 (apărut sub egida Academiei Române, filiala Cluj; coordonator: Mircea Zăciu, membru corespondent al Academiei Române); „*Dicționarul General al Literaturii Române*” vol. al II-lea, 2005 (apărut sub egida Academiei Române; coordonator și, totodată, autor al capitolului despre Mircea Eliade este acad. Eugen Simion); „*Limba și literatura română. Manual pentru clasa a XII-a*” (apărut sub egida Ministerului Învățământului; referenți științifici: acad. Eugen Simion, președinte al Comisiei naționale de limba și literatura română, și prof. dr. Miorița Băciu Got, inspector de specialitate în Ministerul Învățământului); „*Mircea Eliade. Ediția a doua revăzută*”, 1998 (autor: Ioan Petru Culianu, un eliadist de prestigiu internațional și unul dintre cei mai apropiați dintre discipolii lui Mircea Eliade).

În *Memorii*, Humanitas, 1991, Mircea Eliade scrie: „M-am născut la București, la 9 martie 1907 (25 februarie stil vechi)”.

Data de 9 martie 1907 apărea consemnată și pe site-ul **Wikipedia**, în anul 2007: „**Mircea Eliade** (n. **9 martie 1907**, **București** - d. **22 aprilie 1986**, **Chicago**), originar din România, naturalizat cetățean american în 1966, a fost un scriitor, filozof și istoric al religiilor, profesor la Universitatea din

Chicago din 1957, titular al catedrei *Sewell L. Avery* din 1962, onorat cu titlul de *Distinguished Service Professor*.”

Aceeași dată le-a fost comunicată de către însuși Mircea Eliade câtorva dintre apropiații săi, iar aceștia au luat-o de bună și au scris-o chiar și pe piatra de mormânt în cimitirul Oakwood din Chicago.

Mircea Eliade nu este singular în literatura română în ceea ce privește comunicarea unei false date de naștere. Din diverse motive, și alți scriitori au încercat să falsifice anumite date biografice. Vasile Alecsandri susținea că s-a născut în 1821, când mitrica dă ca dată a nașterii anul 1818, iar de la descoperirea actului de naștere, în toate lucrările de istorie literară serioase apare indicat anul 1818. De asemenea, este cunoscută strădania lui George Călinescu de a-și falsifica certificatul de naștere.

Cu 25 de ani în urmă, am stabilit data corectă a nașterii lui Dumitru Ciurezu, singurul scriitor oltean căruia i s-au acordat două premii ale Academiei Române pentru poezie. În toate lucrările de istorie literară de până atunci, începând cu „*Istoria*” lui George Călinescu, era înregistrat ca an al nașterii 1901, când de fapt D. Ciurezu era născut în 1897. Această eroare s-a datorat lui D. Ciurezu însuși: întrebând fiind de către George Călinescu, pe când lucrau împreună la Fundațiile Regale, când s-a născut, i-a comunicat anul 1901 și de-abia în 1975, cu puțin timp înainte de a muri, i-a mărturisit nepoatei sale Xenia Băcleșeanu din Craiova de ce l-a indus în eroare pe George Călinescu: „să nu zică lumea că este din secolul celălalt”. Am corectat această eroare din istoria literară în modul cel mai simplu posibil: am descoperit și am publicat certificatul de naștere, iar de atunci până în prezent în toate lucrările de istorie literară apare consemnată ca dată a nașterii lui D. Ciurezu ziua de 7 noiembrie 1897, nu 15 noiembrie 1901 (cum apărea în toate lucrările anterioare).

Este posibil ca Mircea Eliade să fi comunicat ca dată a nașterii sale 9 martie 1907 din mai multe motive: a avut în vedere probabil semnificația numărului 13 (28 februarie + 13 zile = 13 martie) sau nu și-a cunoscut certificatul de naștere și și-a declarat data nașterii în funcție de spusele părinților săi, care îi sărbătoreau întotdeauna ziua de naștere pe 9 martie stil nou (el stabilește corect relația dintre stilul nou și cel vechi: 9 martie – 13 zile = 25 februarie).

Mult mai plauzibilă ni se pare varianta că Mircea Eliade și-a cunoscut data reală a nașterii (28 februarie 1907 s.v.), însă a dorit să continue o tradiție începută din copilărie, aceea de a-și sărbători nașterea într-o zi cu semnificații religioase profunde: în calendarul creștin-ortodox, 9 martie se sărbătorește an de an Sfinții 40 de Mucenici din Sevastia. După tradiția creștină, sfinții martiri au fost patruzeci, iar după cea geto-dacică, au fost 44, atâtea fiind și zilele dintre 9 martie și 23 aprilie. Această variantă ne-a fost sugerată de o afirmație făcută în 1998 de către Bryan Rennie în capitolul despre Mircea Eliade din „*Encyclopedia of Philosophy*” : „*Eliade’s Orthodox Christian family celebrated his birthday on the Day of the Forty Martyrs, which is 9 March by the Julian calendar, and Eliade himself gave that date as his birthday.*” (Familia creștin-ortodoxă a lui Eliade a sărbătorit ziua acestuia de naștere în Ziua celor 40 de Martiri după calendarul iulian, iar Eliade însuși a dat această dată ca ziua lui de naștere”).

Confuzia privind adevărata dată de naștere a lui Mircea Eliade a fost sporită de comunicatul de presă dat de Radio România, în care se anunța organizarea **Săptămânii „Mircea Eliade”** în perioada 5 martie – 11 martie 2007. În același comunicat de presă apărea și următoarea veste: „Vineri, **de ziua lui Mircea Eliade**”, **9 martie 2007** (s.n.), la ora 15.30, în reluare, la miezul nopții, pe postul Radio România Cultural vă propunem în premieră piesa într-un act **1241...**”.

13 martie 1907

Până în anul 1983, când Constantin Popescu-Cadem, important cercetător român, a descoperit și a publicat în „*Revista de istorie și teorie literară*”, nr. 1, ianuarie-martie 1983, actul de naștere nr. 1996 din 1 martie 1907, prin care se certifică nașterea viitorului scriitor la 28 februarie 1907 (stil vechi), ora 5 dimineața, singurii autori români care au consemnat ca dată a nașterii 28 februarie 1907 au fost George Călinescu și, trei decenii mai târziu, **istoricul literar Mircea Handoca, primul care a făcut precizarea că data de 28 februarie 1907 este pe stil vechi, iar pe stil nou îi corespunde data de 13 martie 1907.**

La aceeași concluzie ajunsese cu zece ani în urmă și Bryan Rennie, cel mai important eliadist contemporan: „***Mircea Eliade was born in Bucharest, Romania on 13 March 1907.***”(s.n.) *Although Romanian records give his date of birth as 28 February, this is according to the Julian calendar, since the Gregorian calendar was not adopted in Romania until 1924.*”(Cf. <http://www.westminster.edu/staff/brennie/eliade/mebio.htm>). **Atenție!** Calendarul gregorian nu a fost adoptat în România în 1924, ci în 1919: ziua de 1 aprilie 1919 a devenit 14 aprilie 1919 (s.n.).

Mircea Handoca, **cel mai avizat cercetător român al vieții și operei lui Mircea Eliade**, a publicat articolul „*În preajma Centenarului MIRCEA ELIADE. Rectificări necesare*” în „*România literară*”, nr.3/ 26 ianuarie 2007 (Anul XXXIX), pag. 18 – 20, în care **afirmă cu tărie că Mircea Eliade s-a născut pe 28 februarie/ 13 martie 1907**, însă articolul apare însoțit de următoarea „*Notă a redacției: Știm că dl Handoca este un bun cunoscător al biografiei și operei lui Mircea Eliade și că se ocupă de mulți ani, cu devotament, de editarea textelor lui. Așa se explică de ce am făcut loc în paginile revistei noastre acestui studiu, deși nu suntem de acord cu toate afirmațiile pe care le cuprinde*”(s.n.). Autorul acestei note a redacției nu a precizat cu care dintre afirmațiile lui Mircea Handoca nu este de acord, fapt care lăsat deschisă problema adevăratei date de naștere a lui Mircea Eliade.

În aceste condiții, nu ne-a rămas decât să ne orientăm după câteva principii de istorie literară – documentul oficial (în cazul de față, certificatul de naștere al lui Mircea Eliade) are prioritate față de o declarație verbală, fie ea chiar a lui Mircea Eliade; până în prezent nimeni nu a contestat autenticitatea certificatului de naștere publicat de către Constantin Popescu-Cadem sau veridicitatea celor consemnate în acest certificat de naștere; vreme de aproape un sfert de secol nu a fost descoperit un alt document oficial referitor la data nașterii lui Mircea Eliade; până în prezent nimeni nu i-a combătut în mod expres pe George Călinescu, Mircea Handoca și Bryan Rennie în ceea ce privește data nașterii lui Mircea Eliade – și, în preajma sărbătorii centenarului nașterii lui Mircea Eliade, să ne exprimăm ferma convingere că George Călinescu, Mircea Handoca și Bryan Rennie avuseseră dreptate:

Mircea Eliade s-a născut pe **28 februarie 1907 (stil vechi)/ 13 martie 1907(stil nou)**.

Prof. Constantin MATEI
Școala Nr. 22 „Mircea Eliade”, Craiova